

Justícia Social

15 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

Apartat de Correus, 757 - BARCELONA

Quan serà comprès que el patriotisme consisteix, sobre tot, en fer la pàtria digna?

GABRIEL ALOMAR

L'home i el simi

II

A base del procés de Dayton, a l'entorn de l'origen de l'home, «La Publicitat» ha publicat una sèrie de lletres en la seva secció «El lector diu...» Els lectors, han dit una pila de coses. A part del Sr. Jordi Arquer que en va dir de molt assenyades, els tals lectors, més aviat semblava que tenien ganes de fer perdre l'esma als altres lectors que no pas de donar aclariments sobre un afer tan poc conegut per aquets indrets de la terra.

Un dels lectors afirmava molt seriosament que no estava pas *provat* que l'home fos un descendent del simi. No crec que hi hagi ningú que ho consideri una cosa *provada*. En canvi, els catòlics consideren *provat* que a semblança seva Déu va fer l'home. Em sembla que Déu no els ho pot agrair.

Un altre lector-escritor tractava de sectar tots els desgraciats que tenim idees que estan «fora de la pleta sacra del dogma.» (Què deu ésser, això?) Parlava també de l'ensenyament de la teoria de l'evolució com de «propaganda que emmetzina el cor dels infants.» Pobres infants!

Si considereu que jo tinc un cor més aviat paternal no us estranyareu que la darrera afirmació vagi produir-me una esgarripança. Després de l'esgarripança vingué la reflexió. I les reflexions em dugueren a escatir quina seria l'actitud d'un professor que podríem anomenar darwinista, i quina la d'un professor que podríem anomenar bibliòfil, si aquests professors es trobaven en el cas de parlar als seus alumnes sobre la interessant qüestió dels orígens del home. Comparant les actituds i les explicacions dels professors, hom podrà veure si es produeix, l'emmetzinament, com es produeix, qui el produeix i tota la resta.

El professor darwinista, per poc que s'assembli a Darwin, començarà per anar amb peus de plom, és a dir: mirant ben bé el que diu, com ho diu i per què ho diu. Acaba de fullejar «L'Origen de les espècies» i sé perfectament que Darwin acumula proves i exemples fins a l'ensopiment del lector, i que quan no pot donar ni proves ni exemples es guarda bé prou de fer cap afirmació rotunda.

El tal professor, doncs, parlarà, amb tots els miraments, als seus alumnes, de geologia i de cronologia geològica, els explicarà com certes coses trobades en certa mena de terrenys, es pot dir que són d'una certa època. Després, el professor explicarà les coses trobades: un tros de crani, mitja mandíbula, etc., que presenten característiques humanes i característiques simiesques. Així quedarà establert que al llarg del temps han existit una sèrie d'éssers entre humans i simiescos. Tenim, doncs, una sèrie de fets que semblen voler enllaçar el simi, o millor: l'avantpassat d'una certa mena de simis, amb l'home primitiu. L'enllaç ja és una qüestió d'imaginació, i la teoria de l'evolució no fa més que presentar aquest enllaç com una cosa raonable. I la frase: «l'home ve del simi» no fa més que resumir d'una manera crua totes aquestes coses.

Suposem que el professor és un pedant de tarannà dogmàtic i empra la frase esmentada com una afirmació rotunda. Si l'alumne demana explicacions, el professor es veurà obligat a exposar els fets i les teories i el que són fets i el que són teories, si no vol quedar en ridícul. En tot cas, no podrà mai emprar el sobrenatural per tallar la discussió. Si el mestre diu: «L'home ve del simi», i el deixeble diu: «Com ho sabeu?», i el mestre contesta: «Ho diu Darwin», i el deixeble pregunta: «I Darwin, com ho sap?», el mestre tindrà d'explicar-se. El professor darwinista no podrà dir: «Darwin ho sap, perquè li ho va dir l'Esperit sant».

En canvi, és precisament això el que farà el professor que hem anomenat bibliòfil. Aquest senyor agatarà la Bíblia i llegirà: «I Déu va formar l'home del fang de la terra, i va inspirar-li pels naris l'alé de vida; i l'home esdevingué una ànima vivent». Això és molt bell; molt més poètic que les dades sobre el tros de crani del *pithecanthropus erectus*. Però si l'alumne no s'accontenta de la poesia i comença a preguntar, aviat les seves preguntes es trobaran aturades pel dogma. «Bé; com ho sabeu, això?», dirà el deixeble. «Ho diu Moisès», contestarà el mestre. «I Moisès com ho sap?», «Li ho va dir l'Esperit sant».

Fins aquí no hem trobat res, ni en l'actitud del professor darwinista, ni en la del bibliòfil, que és pugui considerar metzinós. És indubtable, però, que el darrer professor té sempre la metzina a punt. La metzina és la reserva del sectari, el terroir blanc, les calderes infernals. Però ara no vull parlar d'això. Faré remarcar només que un evolucionista no pot ésser sectari, perquè l'evolucionisme no és una secta sinó una teoria, i que el catolicisme no és més que una de les innombrables sectes cristianes.

Hem pogut comparar dues versions del complicat afer dels orígens de l'home. Una d'elles recolza sobre uns quants fets enllaçats per la imaginació d'una manera elegant i còmoda; l'altra recolza sobre un llibre sostingut per un dogma. Tots sabeu la valor científica dels fets. Pel que fa a la valor científica dels dogmes, la conducta dels catòlics que són verament homes de ciència ens diu el cabal que s'en pot fer. Quant aquests homes volen treballar de veres, tanquen els dogmes a les golfes i es posen a cultivar l'hortet terrenal.

C. A. Jordana

L'organització científica del treball i l'organització dels treballadors

En el proxím d'octubre es reunirà a Brusel·les el «Congrés Internacional de l'organització del Treball». Aquest Congrés serà patrocinat pel rei de Bèlgica, i protegit pel govern d'aquell país.

L'objecte d'aquest Congrés, el qual és una continuïtat del primer que es celebrà a Praga l'any passat, és estudiar mitjans de major eficàcia per a solucionar—diuen els organitzadors—la més apremiant de les preocupacions del món industrial en l'hora present: la necessitat de reduir el preu de cost.

Els temes a discutir es refereixen als extrems següents: «Els problemes generals d'organització»—Camp d'acció, tendències, possibilitats, vulgarització, ensenyaments i regles de control.—«Organització de la producció»—organització de fàbriques i tallers; plans d'execució de la fabricació; sistema de salaris; estudi dels moviments, etc.

La delegació d'Espanya en aquest Congrés ha estat conferida al «Foment del Treball Nacional», entitat la qual ha començat ja els treballs relatius a la aportació espanyola, tant en adhesions com en la tramesa de comunicacions ressenyant els assaigs d'organització científica empreses en el nostre país i els resultats obtinguts.

La classe patronal dona una gran importància als resultats d'aquests Congressos; per a nosaltres, els obrers, també en tenen d'importància, solament que, els efectes dels resultats de les deliberacions dels patrons seran per a ells una solució que satisfarà llurs ambicions de lucre, mentre que per a nosaltres representaran una volta més a la cadena que ens oprimeix i ens esclavitza. El capitalisme mundial, davant del gran desequilibri econòmic de la post-guerra, ha emprat tots els mitjans imaginables per a augmentar la duració de la jornada i rebaixar els salaris, trobant arreu per part dels obrers una forta resistència a deixar-se arrencar les mitllores assolides amb tantes angoixes.

Es veu, però, que, d'una manera o d'una altra, som els obrers els qui devem fer el miracle que consisteix en solidificar el règim capitalista mitjançant la nostra completa anul·lació com a homes.

Aquests Congressos no tenen altra finalitat que la d'implantar en totes les indústries un odiós sistema de treball que s'anomena «Taylorisme», qualificat pels sindicalistes francesos de *surmenage méthodique de l'ouvrier* i que consisteix en que cada obrer faci sempre una mateixa feina, com, per exemple, si en una peça d'una màquina des del començament fins a deixar-la llesta s'hi han de fer varies operacions, cada obrer sols n'ha d'executar una, comptant que previament ha sigut ja tassat el temps que ha d'invertir en la dita operació. I tot això està sempre calculat amb una cura i una precisió tal, que per a que l'obrer pugui donar el rendiment que se li ha fixat, s'ha de convertir en una mena d'autómata i adaptar-se a executar durant hores i dies i anys, uns mateixos moviments amb una regularitat i precisió quasi matemàtiques.

Però encara hi ha més. «El sistema de salaris». Pel que fa referència al salari, si, per exemple, un obrer en vuit hores de treball ha executat trentadues operacions taxades en quinze minuts cada una, és obligat a produir un tant per cent més del que ha produït, abonant-li el que ha produït de més, a raó d'un tant per hora, que en molts casos és més baix que el jornal que percep ordinàriament. I això és el que es coneix amb el nom de «prima» i encara que de moment sembli que és un avantatge pels obrers, en molts cassos esdevé un gran perjudici, perquè quan per la gran pràctica adquirida fent sempre el mateix, s'arriba a produir un 25 per 100 més del que ha estat fixat, aleshores allò que abans estava taxat en quinze minuts és posat a dotze, i l'obrer té de multiplicar els seus esforços per a no veure minvar el seu jornal, o per a no ésser substituït per un altre de més àgil, o més fort, o

AVIS

Preguem als nostres amics que adrecin tota la

Correspondència de Redacció, al Apartat, 757

Barcelona

El mateix prec fem als periòdics que tenen establert el canvi amb el nostre.

Les col·laboracions de JUSTICIA SOCIAL

Es un desig dels que redactem aquest periòdic que en les seves columnes hi figuri l'aportació dels esperits més selectes i liberals del nostre país.

Després de la bona acollida que ha tingut el darrer article de Gabriel Alomar hem reiterat al nostre amic que sovintegi la seva admirable col·laboració.

Des de fa alguns números C. A. Jordana, un dels nostres primers escriptors joves, s'ha associat a la nostra acció, publicant en aquestes pàgines alguns articles de intenció subtil i de forma àgil i perfecta.

No tardarem gaires setmanes en comptar amb la col·laboració d'un periodista català que, en poc temps i malgrat la seva joventut, ha aconseguit fama de gran escriptor.

Aquests nous elements, junt amb els que en l'actualitat són els nostres redactors i col·laboradors, donaran un major interès a aquesta publicació.

Al costat nostre vindran encara nous lluitadors, els noms dels quals donarem oportunament, que ens ajudaran en l'obra de fer de JUSTICIA SOCIAL, el portaveu genuí de l'obrerisme català i alhora d'augmentar el prestigi d'aquest periòdic que, com a representant de l'opinió lliberal, sense veleïtats reaccionaries, és l'única excepció dintre la premsa barcelonina escrita en la nostra llengua.

Company: Si vols ésser digne dels teus ideals, has de considerar com a propis els sofriments i les privacions dels homes que els defensen.

Recorda't dels empresonats.

menys insensible que ell davant la més iníqua de les explotacions.

amb les derivacions abusives del sistema «Taylor», l'obrer no és considerat com a home sino com una peça més d'una màquina qualsevol. El treball així executat no pot dignificar a l'home de cap de les maneres. És un treball que demés d'esgotar les energies, atrofia el cervell; sometent l'obrer a sostenir una lluita íntima amb el seu esperit que es rebela continuament per a no ésser ofegat i anul·lat a causa d'una completa subordinació de l'intel·ligència vers un treball que no desperta cap entusiasme ni dona cap satisfacció a qui l'executa perquè aquella execució no correspon de cap manera a la iniciativa i a l'esperit de creació de l'obrer i de l'artista. No és aquell treball estimat com un deure i que conforta l'esperit. És un treball entujós i embrutidor que pesa damunt nostre com un càstic i rebaixa la nostra condició d'éssers pensants i d'homes lliures per a convertir-nos en éssers inconscients i idiotitzats, esclaus del ritme d'una màquina.

I com a premi a la renunciació de la nostra personalitat, i al continuu turment sofert, pot venir que, per excés de producció tinguem de passar setmanes i mesos sencers en vaga forçosa, o bé que siguem eliminats dels tallers o fàbriques per passar del quaranta anys, car per correspondre a les exigències dels que dirigeixen el treball segons aquell sistema, és necessari comptar amb una gran resistència física i gran agilitat.

I per a reservar-nos aquesta trista missió, volen que ens procurem una educació professional i una cultura? És que aquestes dues qualitats no són totalment contraries a tot sistema de despietada explotació? Això bé ho saben prou els capitalistes industrials de tota mena, però també saben que la màquina humana és la més barata de totes i la que pot donar més rendiment, i és per això que volen convertir als obrers en màquines de funcionament automàtic, ja que tenen l'avantatge per sobre les altres de que poden ésser substituïdes amb més facilitat i menys cost.

Fins quan ha de durar l'explotació de l'home per l'home? Durarà fins que els obrers, espolsant-nos aquesta indolència que ens envileix, ens organitzem en grans nuclis sindicals, preocupant-nos seriosament de l'estudi dels problemes econòmics i socials, mantenint a l'ensens una estreta relació amb les demés organitzacions obreres del món, per a poder enfrontar-nos amb l'organització capitalista, i ben orientats i decidits poder combatre els seus falsos arguments, exposant i descobrint els veritables motius i causes de tot aquest desequilibri que a ells tan preocupa, però que nosaltres en paguem les conseqüències més que ningú.

Per a lluitar contra una organització és precis tenir-ne una altra, i per a vencer-la és precis superar-la, i nosaltres, els obrers, podem molt bé aconseguir-ho, perquè enfront d'una organització que només es preocupa de mantenir el predominí d'una classe contra una altra, hi oposariem la nostra que lluitaria per l'implantació d'un règim més humà, més justicier, de més consideració i respecte per a tots. Oposariem l'idealisme contra el materialisme burgès, veritable corruptor de la societat actual.

Viladom

Roma i Polònia

II

En la pàgina 88 del volum I de l'«Història dels moviments nacionalistes», de Rovira i Virgili, comença el VII capítol parlant de Polònia, i té per títol «La qüestió religiosa a Polònia».

D'aquest capítol són els fragments que amb molt gust reproduïm: «El Vaticà no ha pres, davant les vexacions de que els seus fidels polonesos són objecte, l'actitud franca i noble que li pertocaria. La cúria romana sempre ha estat benèvola envers els poderosos, i no vol enemistar-se ni amb el tsar cismàtic ni amb el Kaiser protestant. L'alta clerecia polonesa és dòcil a les indicacions de Petersburg i Berlin; la seva acció és antinacionalista.» Es gaire edificat, doncs, Sr. Rucabado la conducta del papa? Pensi que les paraules de Rovira i Virgili estan inspirades en un article que l'escriptor polonès Czarnowski, publicà a *La Courrier Européen* el desembre de 1905, i que si no fos tan llarg reproduïríem íntegrament.

Més avall, continua: En Rovira i Virgili: «Totes les altres lleis i tots els altres actes inícs, no han alterat la seva benevolència envers els governs de Prússia i Rússia. Amb ocasió del conflicte escolar, el Papa, per no fer-se malveure del Kaiser, s'abstingué de defensar la tessi polonesa, absolutament adequada als principis de justícia i a les doctrines romanes, i intentà sortir del pas aconsellant als catòlics polonesos els procediments pacífics i el respecte a les autoritats prussianes.» Aprengui el senyor Rucabado. Està bé el servilisme del cap de l'Església catòlica que feia el joc del govern alemany contra els polonesos que són «baluart de la fe a l'Europa occidental», contra els seus fills espirituals, que Niderle havia arribat a dir que «polonès és sinònim de catòlic?»

«De molt temps ençà—escriu Czarnowski en el seu esmentat

article—haviem deixat d'esperar de Roma cap mena d'auxili en les nostres lluites per la llibertat nacional. Almenys, teniem el dret d'esperar que l'autoritat papal mantindria una estricta neutralitat respecte al moviment polonès actual, i que, pel seu propi interès, no faria esforços per a entrebancar-lo. Ens hem errat. Suggerint per l'antiga i absurda idea de reunir un dia la Rússia ortodoxa a Roma, el Vaticà, s'ha inclinat davant de l'imperi dels tsars per la vaga esperança d'obtenir el dret d'enviar un nunci a Petersburg, potser de aconseguir un concordat. No ha vacilat tampoc d'anar contra els interessos dels polonesos, que són, amb els lituanians, els catòlics súbdits de Rússia.

No voldrà pas demostrar l'erudit Sr. Rucabado que l'actuació servil, indigna del cap suprem de l'Església i alta clerecia—inclús la polonesa—que pels seus maneigs polítics, seguint una diplomàcia vil, anaven a llepar la mà dels seus enemics, abandonant als creients, trepitjats amb tota impunitat amb la col·laboració directa i personal dels que, des de Roma, s'honoraren i enorgullien de posseir la seva representació espiritual! Què n'és de formosa veritat, Sr. Rucabado?—la història punyent de la Polònia flagel·lada pels fuets russos i alemanys, amparats pels que tenien l'obligació moral d'ajudar-los a bandejar el jou estatal dels governs de Berlin i Petersburg!

I per donar-nos compte fins a quin grau deuriem arribar les iniquitats dels inquisidors de Roma, basta dir que la petita clerecia polonesa, sentint-se patriota, veient sofrir el seu poble, no s'avingué amb la veu del Papa que recomanava sotmissió als envaidors, i ajudà la vaga escolar contra els russos. En els pobles rurals han estat sovint els capellans els qui han portat al poble al *boycott* de les

escoles russes, malgrat les ordres formals del bisbe. A Varsòvia mateix, els joves sacerdots han fomentat la vaga escolar, condemnada pel Papa. Admirable, eh? Escoles russes on s'ensenya religió no-catòlica i en voler-les-hi fer el *boycott*, el Papa protestava!

I diu el polonès Czarnowski, sobre aquesta qüestió: «La millor prova d'això que afirmo, és el miting celebrat el dia 12 del corrent, el mateix dia que es publicà la carta pontificia. En aquest miting, 417 joves clergues, vinguts de totes les d'òccis poloneses se reuniren per a deliberar sobre els deures de la clerecia davant de la situació actual.» «Les resolucions adoptades són el contrari del que preconitza el Papa.» «En conseqüència, han resolt no accontentar-se amb la Constitució russa del 30 d'octubre, sino contribuir amb totes llurs forces a la conquesta d'una autonomia polonesa, amb la Dieta de Varsòvia, elegida per sufragi universal, igual, directe i secret. Han declarat, demés, que volen fer tot el que sigui possible per a accentuar el sentit nacional entre el poble i han adoptat una línia de conducta democràtica, reclamant la Polònia «per i per el poble.» Roma acaba de fer conèixer els seus punts de vista polítics. La clerecia polonesa li ha respost dignament, afirmant que és abans polonesa que catòlica.»

No cal fer comentaris, veritat? Amb aquest esperanzador fragment acaba En Rovira i Virgili el seu treball, excel·lent per tots conceptes, sobre la qüestió religiosa a Polònia: «Es evident que l'influència encongidora del catolicisme ha contribuït en part a l'endarreriment intel·lectual i social de la Polònia. Avui aquesta influència s'exerceix principalment sobre les classes rurals; en les ciutats, el proletariat industrial i els homes d'estudi se van sostraient a l'acció catòlica i s'encaminen depressa cap a les idees de llibertat.» Es el que hem dit alguna vegada: «La religió, és inherent a l'home com ho és l'ignorància.» Quan marxa l'ignoràn-

cia, la religió es va perdent. Salvant, com és natural, honroses excepcions. No és així, articulistes de «Catalunya Social»?

I referint-nos als últims extrems del seu article, Sr. Rucabado, té de saber que els mateixos que en el «C. A. D. C. I.» aprovaren ingressar i col·laborar amb els nostres companys d'arreu d'Europa, són els mateixos que estimaven a Polònia i els mateixos que volien canviar el mot «Autonomista». I mai no podem oblidar, mai no oblidarem, que l'actuació catòlica a la nostra pàtria sempre ens ha portat a guerres sanguinàries, fomentades pel papat, representant d'aquell Crist que deia que tots els homes són iguals, i que el nostre deure és d'estimar-nos els uns als altres, i que tant poc tenen cura de seguir els qui viuen a espalles de l'ignorància del poble.

Jordi Arqué

El viatge d'en Serra i Moret Vermouth de comiat

Les joventuts socialistes de Catalunya, junt amb un grup de companys llegidors de JUSTICIA SOCIAL, desitjant estrenyar la mà de l'amic Serra i Moret, abans de la seva partida, han organitzat un Vermouth de comiat que haurà lloc demà, diumenge, a dos quarts d'una, al «Café de la Rambla», cantonada Canuda.

Els tiquets d'assistència, al preu de 1'50 pts., podran recullir-se al mateix local, fins a les dotze del matí.

Sopar de comiat

El sopar confraternal al amic Serra i Moret, de l'organització del qual donguerem compte en edicions anteriors, tindrà efecte aquesta nit en un dels restaurants del cim del «Tibidabo».

Els companys inscrits es reuniran a les vuit de la vetlla al passeig de Gràcia, al lloc on hi ha l'estació «Diagonal» del metropolità.

Company: El nostre periòdic és obra de tots. Cal que el teu esforç correspongui al nostre.

Fes que els teus amics llegeixin

Justicia Social

Ens calen noves subscripcions.

LA FINESTRA OBERTA

EL CAIXAL DEL SENY

El fet és recient. En una elegant platja de França, una dama, apassionada pels jocs d'etzar del Casino, a la qual la sort era adversa amb una sospitosa i sorprenent constància, després de llargues meditacions sobre quin podia ésser el factor determinant d'una tant assídua malestrugança, ha tingut una pensada genial. El joc d'etzar—s'ha dit—és quelcom d'irreflexiu, foll, destrabat de tota previsió i de tot judici; per lluitar amb ell amb probabilitats de guany, cal armar-se de les seves mateixes armes: irreflexió, follia, imprevisió, imprudència; hi ha en mi—ha continuat—una resta de seny, i el seny és tot el contrari del que cal per combatre amb l'etzar: aqueixa cosa entenmentada que em destorba «són els caixals del seny». I immediatament després de la seva descoberta, la dama en qüestió s'ha fet arrencar aqueixa «resta d'entement» que la portava a perdre.

No hi han pobles, no hi han estaments, no hi han generacions que s'haurien de fer arrencar, també els «caixals del seny» que—com a la dama de la platja de moda—els porten constantment a perdre?

Airet

Soia l'imperi de les grans Companyies

Decididament tenim la nostra vida a mercè de qualsevol imprevisió d'aquestes Companyies que han pres el nostre país com un objecte de colonització.

Pels efectes d'aquesta colonització l'element indígena no compta si no és per aixugar-li les butxaques mitjançant unes tarifes que s'apujen de mica en mica com la seva ambició, a la qual cap poder hi posa trabes.

Que les companyies puguin repartir bons dividends és una cosa tan important que al costat d'això qualsevol desgràcia dels consumidors, dels explotats, dels que paguen té molt poca importància.

Es l'imperialisme capitalista sense cor i sense ànima que sols cerca agabellar, agabellar continuament. Es com aquell altre imperialisme que no estalvia vides ni interessos de cap mena per tal d'engrandir-se i d'imposar-se.

Aquesta vegada ha estat a Lleyda on han caigut les noves víctimes de l'imprevisió capitalista. Un cable de la Companyia Canadenca que s'ha després al mig del carrer ha causat la mort a dues persones i gravíssimes lesions a un altra.

Tothom està d'acord amb que l'instal·lació d'aquest cable era massa antiga i deficientíssima. Diverses vegades s'havia fet veure el perill; però tot ha estat inútil; s'ha esperat la desgràcia.

Ja tenim tres víctimes més. I així cada dia. Tot dona l'impressió de que vivim en un país que ha de sofrir la pressió estranya d'un capitalisme insaciable i d'un poder que enlloc d'ésser una salvaguarda es un perill per als ciutadans.

Lleida
Aquest diantre de sabafots

ECOS I COMENTARIS

Ni neutrals ni sectaris

Realment els obrers d'aquest país no hem pogut estar més mal orientats. Dues corrents, dues forces sollicitaven la nostra adhesió i totes dues han fracassat.

El revolucionarisme de la C. N. del T. que podia tenir una transcendència definitiva si hagués estat inspirat en idees més generoses s'ha anat convertint de mica en mica en una política de secta i d'egoïsmes que ha aterrat tota l'organització. No cal que insistim; «Solidaridad Obrera» que és l'òrgue de la C. N. del T. confessa el daltabaix.

Per altra part el reformisme de la «Unión General de Trabajadores» ha degenerat encara més. Els seus homes s'han cansat d'esperar i de lluitar i han claudicat. Aquesta força en el moment d'actuar decididament i de jugar un paper històric, ha fallat d'una manera vergonyosa i s'ha entregat a l'enemic.

La neutralitat sospitosa de que ens parla l'Alomar és molt significativa. Mentrestant, els obrers que ens preparam per la lluita del demà cal que pensem en els perills del sectarisme i en les defeccions dels neutrals

Les errades

Un amable company ens escriu planyent-se de les errades d'impremta que de costum exornen les planes de JUSTICIA SOCIAL. Si el nostre gentil comunicant sabés les condicions i circumstàncies en que es conjunja aquest periòdic, estem segurs que es meravallaria de que el nombre d'errades no fos mil voltes més gran. Tal com hem de treballar tots els qui omplim aquesta fulla, intel·lectuals i obrers manuals, robant hores al nostre descans i omplint les quartelles al tramvia, al despatx o al

pati de la fàbrica, és ja extraordinari el simple fet de la regularitat de la nostra publicació, l'única, potser, que pel fet de tenir l'impremta a Reus, surt sense que el company director pugui veure i corregir les galeres.

Altrament, el nostre amic s'esgarrija molt aviat: Amb tres dies d'interval un rotatiu català, redactat per savis de professió, parlava d'una serp fenomenal, qualificant-la de *col·leopter* (!) i explicava que el senyor Painlevé havia sortit cap a «Weekend» (!), es a dir, cap a «fi de setmana», on passaria dos o tres dies (Heus ací un poble que no figura a la geografia, situat entre Totsants i Manresa). I ja ho veieu, ningú no hi ha tingut res que dir!

Del «comunisme» al «waterclossisme»

El senyor Merino Gràcia, ex-secretari del «Partido Comunista Español», qui, detingut governativament a la Model, fou alliberat fa uns quants mesos després de demanar perdó al govern i de sol·licitar l'influència d'aquell home que es diu Sales, president del Sindicat Lliure, és persona agraïda. El dijous passat dongué una conferència a la Associació Professional de Cambrers del Sindicat Lliure.

Aquest individu havia estat sempre tant *rrrevolucionari* que tot això no'ns ha vingut massa de nou: coses de l'altre dijous.

Pau als «vius»!

Catolicisme pràctic

Ara de poc, per la premsa diària, ens assabentàrem de l'agitació comunista que havia sorgit al Congo Belga i de les inquietuds que commouen les esteres governamentals. El telegrama de la Agència «Radio» que contenia la nova, acabava amb aquest eloqüent paràgraf:

«El govern belga ha pres energiques mesures per contenir el movi-

ment i ha redactat un programa d'intensificació de la propaganda que realitzen les missions catòliques».

Poques vegades els de dalt han mostrat amb impudor major el comerç indigne que fan amb l'espiritualitat religiosa. I hem admirat la saviesa i honestat del legislador soviètic que a la façana de les esglésies russes ha fet posar un rètol amb aquesta sentència «LA RELIGIO ES L'OPI DEL POBLE»

El «Partido Socialista Español»

Asseguren els diaris que, en retornar de les seves tasques al Congrés Socialista de Marsella, el company Andrés Saborit empenirà una campanya de propaganda per Catalunya, donant conferències a Barcelona, Mataró, Girona i altres bandes.

Com que en l'ordre privat ens uniem amb el dit company, intel·ligent i lluitador, relacions d'amistat lligades en aquells dies en que el Partit Socialista Espanyol era una nova força revolucionària i una esperança de regeneració política de les terres d'Espanya, volem donar-li des d'ara la nostra salutació de benvinguda.

No estranyi però l'amic Saborit i els companys de la «Unió Socialista de Catalunya» no anem a fer-li costat: No volem exposar-nos a ésser confosos amb els seus correligionaris amb perill de que «La Epoca» emiri alguna al nas i de que ens caigu entre cap i coll algun nomenament de R. O.

«Nosaltres no som neutrals».

Per la mateixa amistat esmentada, direm sincerament al company Saborit que creiem inoportuna la campanya que projecta empendre. Així no és Pueblo Nuevo del Terrible ni Dos Hermanas. Els obrers de Catalunya tenen una finor de pell que instintivament, els aparta de certs contactes, i si tan mateix tira al dret

els seus projectes, l'amic Saborit se n'endurà un desengany.

«No està el horno para bollos».

Els Journals

Les Companyies mineres angleses que pretenen rebaixar els Journals han sentit dels seus treballadors aquestes paraules:

«Reduiu els vostres dividends i podreu donar als treballadors els salaris que els hi pertocuen».

Heus aquí una veu digna d'un resò universal.

Fruïta del temps

Aquestes grans companyies i d'altres fan ara el seu agost.

Duen que aquest temps que corre és el de les vaques magres, però no ho serà pas per tothom.

El que passa és que ara no està permesa fiscalització ni control de cap mena que vingui de l'opinió pública. La gent ha d'endurir, perquè així s'ha manat. Ara només hi ha una veu que és la de la veritat oficial. Tot el demés són mentides.

Un dia llegirem el diari que els melons tenen cervell, i com que serà la veritat oficial no podem dir que no sinó volem caure en algun greu perill.

I és que amb l'actual organització sota el domini de la veritat oficial només hi poden haver dues classes de ciutadans; els que callen perquè tenen un llonguet a la boca i els que no diuen res perquè hi tenen una mordaça

Per això avui hi ha personatges com el senyor Biberon, que dicta disposicions i fa profecies com si fos un oracle o un buda vivent, i està voltat de satèlits que mantenen la seva paraula i defensen alhora la capelleta i el rebost.

Josep Pla

Aquest formidable periodista, suggestiu i interessant ve fent des de les Repúbliques Soviètiques Russes, da-

muntles planes de «La Publicitat», un seguit de cròniques de caràcter polític, social i econòmic del nou i primer estat proletari, que tenen la virtut d'esviar els fantasmes i terrors apocalíptics que els servidors de la burgesia volien—amb malèvola ignorància—fer-nos creure. Es clar, que si En Pla no hagués anat a Rússia també haurien marxat els fantasmes de Moscou i prova d'això, és l'interessant report que les Trade-Unions angleses feren de la novella organització comunista.

Làstima que aquests articles no hi hagi qui es culli de reeditar-los en un llibre...

L'obra del Bon Noi

Duen que creix com les carbaceres. Per més eficaça, a instàncies dels bon-motistes, l'Ajuntament a imprés una nova edició d'aquells famosos cartellots, amb un encara més famós article 2.º prohibint «especialment la blasfèmia» amb aquell ensaig d'escala graduada segons l'importància de la multa, etc., etc., etc. Bones paraules ral. Bones obres voldríem.

Ignorància?

El dia 11 d'agost en la secció de «El lector diu...» de «La Publicitat» uns veïns del Turó-Parc es queixaven de l'abús dels focs artificials a altes hores de la vetlla que no els deixa dormir i, per a grafiar millor una festa organitzada pels perodistes que durà fins a quarts de tres de la matinada, delen seriosament, dirigint-se als perodistes: «organitzadors d'aquella revetlla «bolxevista»...

Quina ignorància! Els bons ciutadans que firmaven no s ben res del bolxevisme, que, si ho sabessin d'altra manera en parlarien. Creguins, senyors, aprenent-se de memòria aquell cèlebre pensament de Leopardi que deia: *La manera més positiva d'ocultar a n'els altres els con-*

fins del propi saber, es no traspasar-los.

Nota: Jaume Leopardi, no era bolxevic.

Avís: El dia que per mor dels focs artificials no puguin dormir es recomenar que llegeixin quelcom sobre el comunisme i la revolució bolxevista.

De Polònia

Amb molta de satisfacció per part nostra, com de sentiment per l'escriptor de «Catalunya Social», R. Rucabado, ens assabentem que els polonesos no tenen pas gens de rancúnia a la «F. I. E. T.» malgrat el refús de transportar municions per a Polònia durant la guerra amb Rússia i que la «Związek Zawodowy Pracowników Bankowych» i l'«Ubezpieczeniowych Rzeczypospolitej Polskiej», entitat de dependents de Banca de 4.705 associats han ingressat, malgrat llur patriotisme i religiositat, a l'«Internacional d'Empleats i Tècnics». Aprengui, Sr. Rucabado. Els polonesos hi ingressen i nosaltres no hi podem ingressar?.....

L'iniquitat econòmica és la més irritant, però no la única iniquitat social que s'ha de combatre. Per tan, el Socialisme deu atacar tots els mals socials i morals, i posar fi, no sols a l'explotació de l'home per l'home, a totes les apreciacions i iniquitats religioses, familiars i polítiques, sinó també a tots els egoïsmes, a totes les dureses moles-tes i, en conseqüència a tots els sofriments evitables.

Les lleteres i les dèries

L'autor i el públic

Una enquesta sobre una qüestió literària que a casa nostra hauria d'apassionar a la gent. Són, però, els francesos els que han fet l'enquesta. Nosaltres també l'hauríem de fer un dia o altre perquè el tema que s'hi debat és molt viu i molt interessant.

«Per a qui s'ha d'escriure?» Aquesta és la pregunta que havien de contestar els que preniën part a l'enquesta. S'ha d'escriure per al públic profà, pels escolllits o pel propi autor? Les contestacions han estat per a tots els gustos.

L'eminent escriptor castellà E. Gómez de Baquero, parlant de la qüestió diu que la contestació més sincera i més justa és la de M. Pierre Bonardi, quan diu que s'ha d'escriure per a Bergson, per a la duquesa de Uzès, per a Mistinguetti i per a la seva portera.

En el medi parisienc té molt esperit la contestació de M. Bonardi. En el nostre medi l'equivalència podríem cercar-la dient que els autors haurien d'escriure pel Dr. Turró, per la Raquel Meller i per la seva portera, està clar que, en tot cas, seria la portera de quan la Raquel Meller vivia a Barcelona i en el carrer d'Aribau.

I la duquesa; on és la duquesa? Confessem que en aquest punt la comparança falla per complert. Ens diuen que les duqueses i les marqueses només llegeixen al P. Coloma i les neo duqueses i les neo marqueses no passen dels llibres de cuina. És evident que les porteres, sobretot si són joves i tenen moments d'oci, llegeixen altres coses.

Els nostres joves literats, que dirien si haguessin de contestar a l'enquesta? Si volguessin ésser sincers, una gran majoria hauria de contestar que ells no escriuen ni per al Dr. Turró, ni per a la Raquel Meller, ni per a la seva portera. Els nostres literats no escriuen ni pels metges, ni pels obrers, ni pels economistes ni pels dependents d'escriptori, ni per les mecanògrafes. Dels nostres literats n'hi ha que escriuen per a tots els literats catalans, altres pels literats de la seva penya i altres per ells mateixos.

Hi ha escriptor nostre que gairebé no ha tingut mai compte de posar-se en contacte amb el món exterior. Tota la seva copiosa obra no ha servit per a res més que per a exposar el seu cas personal ple de desequilibris i si-

nuositats malaltisses. Els escriptors que ells mateixos tenen la vanitat de nomenar-se subjectius corren aquest perill. Abans tothom trobava que eren genials, i ningú els acabava de comprendre; ara, com que la gent se sent una mica defraudada diu que són obscurs; quan hom vulgui ésser sincer aquells literats s'hauran de desfer.

Tota aquesta gent que es pregunta que cal fer per crear un públic, va una mica errada.

Si preguntessin per a qui han d'escriure els nostres literats, potser plantejarien millor la qüestió.

Entorn d'un llibre

En Plàcid Vidal és un bon record de la meua joventut.

Ja sé que no importa la meua joventut. Sols jo tinc la culpa de que m'hagi fet vell i em permeti la misèria de tindre records de joventut. Tots aquests records tu fegen a florir i amoinen. Als homes interessa solament les joventuts. Els records els cal guardar en el calaix de les coses velles.

Però, lector, no siguis mal geni. Pensa que un record de joventut és una altra joventut. En el món sols una joventut es dona la mà a l'altra. Fan cadena. I tú, jo vincel iconoclasta, pensa que ets una formació nostra. I tú ja no en saps res de la nostra joventut, que avui es renova.

Varem envellir. Van envellir-nos. Nosaltres aimavem a l'home. Era per nosaltres un neguit l'home. Però el nostre culte no era perquè l'home fos bell sino perquè era dolorós; perquè portava el dolor i el dolor era llur grandesa. Sols en el dolor l'home és gran, dèiem. Sentíem el neguit de l'heroi.

Però, de l'heroi que no venç, del que al final de la jornada de cara a l'ideal fitant el seu esguard ni per al Dr. Turró, ni per a la Raquel Meller, ni per a la seva portera, els nostres literats no escriuen ni pels metges, ni pels obrers, ni pels economistes ni pels dependents d'escriptori, ni per les mecanògrafes. Dels nostres literats n'hi ha que escriuen per a tots els literats catalans, altres pels literats de la seva penya i altres per ells mateixos.

Hi ha escriptor nostre que gairebé no ha tingut mai compte de posar-se en contacte amb el món exterior. Tota la seva copiosa obra no ha servit per a res més que per a exposar el seu cas personal ple de desequilibris i si-

que guanyava. I com guanyava el seu heroi... Venent-se a cada moment troços de la seva ànima, deixant per les pedres i la brossa del camí troços de la seva vesta i sorgint els estrips amb fil de tots colors. L'heroi era un Arlequí al final de la jornada. No moria, però era grotesc.

Es deien els reconstrutors. Ens apostrofaven nomenant-nos germànics;—ells eren els llatins—. Avui els reconstrutors han caigut. La seva obra feta de retalls i de vergonyes és un munt informe de ferro rovellat, de portes corcades, de llanutes i estores estripades. No serveix més que per fer una mala barraca i ho destina ven per a bastir un palau!...

I tornem nosaltres, nova joventut, perquè nosaltres aimavem l'home i de llurs dolors en feiem la nostra bandera. Perque el nostre neguit era fondre's amb els seus neguits, perquè llur sofrir era nostre sofrir.

Els nostres passeigs els feiem pels suburbis, a barrejar-nos entre la pobrissalla, a sentir el baf de totes les seves misèries, a pouar en la seva ànima tots els seus sofriments. Entravem en les velles tabernes, rònegues, brutes, empudegant de suor, de tabac, de baf de vi i aiguardent. I no era per nosaltres una perversió, sinó per encarar-nos amb la vida tràgica dels homes que vivien entre tenebres. I el nostre cor curull de dissorts d'altres s'aixecava com una hostia per redimir la dissort d'altres.

I el llibre d'En Plàcid Vidal, «L'Anhel Cantaire», fa reviuir novament aquesta vida. I és un llibre de joventut, ple d'incorreccions, de troços que un astut hauria menyspreuat; però de troços on la grapa de l'home, que no té astúcia de sacrificar ço mediocre, té, però, l'audàcia de tindre moments genials.—Les Filadores—.

Tenim un excés de poetes. Però potser l'excés és de bons poetes, de poetes que cuiden massa d'ésser bons, d'ésser perfectes. Grans poetes ens manquen més que poetes perfectes. Manquen aquells que tenen la inspiració d'ésser incorrecetes; als qui l'ànima de la Poesia és torrent i tempestat. Vindran potser ara que l'hora de la reconstrucció, de l'heroi astut i victoriós ha finat grotescament?

Vindran a l'hora de la tragèdia. Vindran junt amb el dolor, poetes del dolor. Vindran portant l'esperit universal i fonent-hi la nostra obra. Cantaràn a l'heroi caigut perquè la perfecció dels homes sols els herois caiguts la comanen; que llur grandesa sols s'alleta amb sang. I necessitem dels que amb sang pasten llur obra.

Cot de Reddis

Notes marginals

La «Biblioteca Nova» ha publicat una nova edició de la notable obra de la Víctor Català «Ombri-voles».

— Aquest mes surtirà la segona edició del llibre de N'Agnes Armengol «Redempció», formant part de la «Biblioteca Sabadellenca». Dura un pròleg d'En Josep Lleonart.

— La Companyia Vila-Daví ha estrenat, al Teatre Barcelonà, la comèdia en tres actes de costums estudiantils «Corpus», original d'Alfons Roure (Duvinyols) L'obra obtingué un bon èxit.

— El nostre company Cristófor de Doménech donarà al Teatre Intim, per a una de les sessions de la vinent temporada, la seva peça en un acte «Bador».

Per a aquesta temporada, el Teatre Intim compta, de moment, amb obres en un acte d'Adrià Qual, Josep Maria de Sagarra, Cristófor de Doménech, J. Roure i Torreni i Artur Perucho. En quant a obres estrangeres, té autorització per a representar traduccions de Bernard Shaw, Anatole France, Y. B. Yeats, Jaroslao-Kvapil, Alois-Girasek, Roberto Bracco, Charles Vildroc, Txecov, Andreiev i Pushkin, a més a més de «Le Monsieur un Tel» de Paul Avort de la qual ja hem parlat en un altre número. Actualment, el director del Teatre Intim l'estimat comediògraf senyor Adrià Qual, està tramitant altres autoritzacions.

— A finals del mes de setembre, el Teatre Olympia posarà en escena el drama històric en tres actes de Lluís Capdevila «Danton». És una obra de gran espectacle, i sabem que l'empresa no hi planyarà res en la presentació.

— Miguel Llor, que acaba de publicar la seva primera producció, la important novel·la «Historia gris», està preparant un llibre de contes.

— C. Fages de Climent ha acabat un drama poètic en tres actes, en vers, que du per títol «El cruel». L'acció passa a la plana de l'Empordà i en època medieval. És una drama on tots els caràcters i totes les passions responen al paisatge.

— «Per dret diví», l'obra pòstuma d'Angel Guimerà, retocada per Lluís Via, s'estrenarà la vinent temporada al Teatre Romea.

— No trigarà molt a publicar-se un llibre de contes i una novel·la de J. Millàs-Raurell.

— Santiago Rusiñol està preparant una novel·la, que serà una continuació de «El català de la Mancha». En aquesta obra tirarà contra l'analfabetisme i els que menyspreuen el cultiu de la terra. Ja varem dir, per altre costat, que ha tornat del seu viatge per terres valencianes duent una comèdia en tres actes i un sainet; la comèdia du per nom «Un casament de conveniència», i no sap si l'entregarà al Romea o a l'Espanyol. L'Amichatis li vol escenificar la

seva novel·la picaresca «En Josep de Sant Celoni».

Durant els dies que va estar a València, a un teatre de la ciutat s'estrenà «La lepra», traduïda al valencià per Eduard D. Chàvarri; ara, Chàvarri li vol traduir «Gente bien» i «El pintor de miracles». Màxim Gorki li traduirà al rus «L'heroi» i «El bon policia». I Gregorio Martínez Sierra li vol vertir a l'espanyol una altra comèdia. Com veuen els nostres lectors, doncs, l'èxit d'En Santiago Rusiñol cada dia és major; i les seves obres es van estenen per tot el món.

I, encara, dues obres d'En Rusiñol seran musicades: «La verge del mar» per En Pahissa, i el «Pati blau» per l'Obradors.

— Pomposament i bellament imprès per En Massó de Oirona, En Josep Tharrats ha publicat un llibre de sonets que ostenta el títol «Les ofrenes espirituals». És una obra molt interessant: tota gràcia i harmonia, que confirma un cop més l'art d'En Josep Tharrats. «Les ofrenes espirituals», conjunt de sonets d'annunzians, és una obra d'un estil pompós que a Catalunya només representa Tharrats. El nostre Gabriel Alomar ha posat un magnífic i precís pròleg al llibre.

— Ramon Riu, de Sabadell, ha publicat el llibre de poemes «Falles despreses».

Carnel dur heterodoxe

Injusticia

— Com no volem que tot això del món no sia injust, si ja en el ventre de ma mare, es cometé la primera injustícia contra mi,—el primer atemptat contra la meua possibilitat petita part de llibertat?

— Com?

— Ja en l'engendrar-me,—i fou pel seu bon plaer i no pel meu—els meus pares, em llevaren tota facultat de triar l'època que jo hauria amat viure. Aquesta, la d'ara, la per força meua, jo no l'hauria mai escollida!

— Ah! ho veig bé, me n'adono ara: els homes no podem mai ésser lliures d'infelicitat i d'injustícia.

Els dos interlocutors, de bona fé, s'esguardaren extraviadament com si haguessin begut més de la mesura.

Brand.

La solidaritat dels obrers, sinó volem que sigui una paraula sense sentit, hem de demostrar-la a l'hora de les contrarietats, molt més que a les hores que ens són favorables.

Company: no oblidis als que han perdut la llibertat que tu disfrutes.

Sintonia gris-perla

a J. Roure i Torreni

Matinal vel·leïtat del finíssim vel gris-perla sobre el Sens emborinat, jo t'estimo amb llanguiment com s'estima una beutat de mirada translúcida pupill·la verda.

Matinal vel·leïtat, vel subtil d'enamoria, ets el somni que s'en va de la vida que voldria —jo no visc entre l'homia: soc d'un ésser llanyedà l'imatgeria.

Matinal vel·leïtat, bella dona en tuls de seda, jo t'estimo amb voluptat i llangor que s'esbaddella: el teu cos de llum flotant, de claror que es renovella, és el món que valg cercant tot meravella.

Matinal vel·leïtat, tendra dona somniosa amb l'esguard dolç-esfumat, ple d'encis de llum difosa, m'has llevat l'obsessió d'existència paorosa en un món de pesantor i vida afrosa.

Matinal vel·leïtat, carn d'ensomni i de delícia, al teu flanc, extasiat, posseint-te en ta primícia, he sofert carnal desmai i el sojorn m'era carícia: vull eixa vida fictícia, eix morir sense cap all

Matinal vel·leïtat, tendra donzella adorable, em fas viure embriagat i en delit insaciable: jo voldria subsistir d'una gulsia imprevisible com tu vius, sense el sofrir de la vida veritable.

J. Carner-Ribalta

París, 1925.

El gran defecte de la democràcia és que mai no és prou democràtica.

G. K. CHESTERTON

Obrers: Sou petits perquè esteu de genolls. Redreceu-vos!

Fulletons de JUSTICIA SOCIAL
Dissabte 29 de Agost 1925

H. G. WELLS Esquema de la Historia Universal (Fragments i resum)

Per C. ROFES

Del Capítol VI

l'Edat dels mamífers

És probable que al començament d'aquesta època els diesessin bastant més curts que al present, però el paisatge ja tenia un caràcter molt modern. El clima continuava atmés a variacions irregulars i contínues. En lloc de trobar entre els fòssils les coníferes de l'època mesozoica, hi veuen faigs i eures. Es venen flors, abelles i papallones. Les palmeires adquireixen un predomini gran i les herbes cobreixen la terra que fins llavors havia romàs quasi òrtil.

Al moment en què comença el tercer llibre dels nostres anals: l'era cainozoica, s'opera un plegament gegantesc de l'escorça de la terra, i forma les grans cadenes de montanyes: Alps, Himalaya, Andes. Aquest període tingué probablement molts terratrèmols i volcans.

En els boscos i pasturatges que cobrien les planures del terreny eocèn (aube de la vida moderna) apareixen per primera vegada els mamífers.

Des de l'aparició dels animals vertebrats al començament de l'era paleozoica, des de l'època en que els peixos visqueren per primera vegada en els oceans, hi ha hagut un desenvolupament continu i progressiu dels éssers vertebrats. Un peix és un animal vertebrat que respira per les orelles (1) i que no pot

viure fora de l'aigua. Es pot definir un anfibí com un peix que a més de poder respirar per les orelles pot aspirar l'aire d'una bufeta nedadora i en els que les aletes nedadores del peixos han sigut reemplaçades per membres acabats amb cinc dits. Un cap-gros o cullereta durant cert temps es peix; més tard, desenvolupant-se arriba a ésser animal terrestre. El rèptil presenta una nova fase en aquesta lliberació progressiva d'una existència aquàtica; és un anfibí que ja no és anfibí. Dins l'ou passa per la fase de cap-gros o cullereta, és a dir, de peix. Des del començament de sa vida es veu obligat a respirar en l'aire; no pot ja respirar en l'aigua com ho fa el cap-gros. Així un mamífer actual podria ésser sumàriament definit com una classe de rèptil el cos del qual s'hagués cobert d'una

capa protectora: els pels; a més conserva els ous dins dels seus cosos fins el moment en que es desclouen, de manera que posa al món els petits ja vius (és vivípar); a més, com tot-hom sap el mamífer cura de sos fills després de la naixença i els nodreix amb ses mamelles. Alguns rèptils, certes víbries, per exemple, són vivípars, però no s'ocupen de llurs petits com els mamífers.

Els ocells i mamífers que s'escaparen de les forces que destruïren als rèptils mesozoics i que predominen en el món cainozoic, posseeixen dos caràcters comuns: el ésser protegit per les plomes i pels contra els canvis de temperatura i curen de llurs ous o petits.

El mamífer és un animal que viu en família, i la vida familiar farà possible una contínua experiència. Com-

pareu la vida isolada del llagardaix o lluert amb la d'un mamífer d'ordre inferior. L'esperit del primer no concebeix res que no es refereixi a ell mateix; el segon rep una herència de sa mare i la transmet a sos fills. Els mamífers juvenets, imiten i obeeixen, són educables.

En el període cainozoic apareix doncs un nou element en l'història de la difusió de la vida; és a dir, un fenomen d'ordre social que és l'associació; una tradició s'afegeix a l'instint dur i inflexible, i introdueix en el món un fenomen nou, una continuïtat de percepcions de la que tot just l'home contemporani comença a vessllumar l'importància.

En l'eocè es troba el predecessor del cavall, de petita talla, infims camells, porcs i monos. En tots aquests tipus, el cervell instrument que per-

met emmagatzemar les coneixences i fer-los educables, desempenya un gran paper en la vida i augmenta de volum. El crani, per consegüent, és més gros en els animals avui vivents, fins a sis i deu vegades més que en aquella època.

L'Amèrica del Nord, durant gran part del període cainozoic sembla haver-se comunicat fàcilment amb l'Àsia, fins que els glaciers i després l'enfonsament o formació de l'Estret de Behring varen separar els dos grans continents.

En el període eocènic apareix en l'Àfrica l'antecessor de l'elefant sense trompa, òrgan que es troba més tard en el període miocènic.

Hi ha un grup d'éssers que té un gran interès en l'història de l'humanitat. Es troben en l'eocè fòssils de lemures

(1) Les que comuniquen amb las branques que s'assemblen a pinites vermelles. —(N. del T.)

S'ha publicat

A l'Ombra del Camí

llibre de poesies de

EMILI SALETA I LLORENS

amb un pròleg de l'IGNACI IGLESIAS

... «A l'Ombra del Camí» col·loca al seu autor en un lloc distingit entre l'estol de lírics de les noves promocions que són glòria de Catalunya.

Edició paper de fil ornada amb botxos

5 ptes.

Es ven a totes les llibreries

Unió Gràfica

Societat Cooperativa de Producció

Aquesta institució, genuïnament obrera, és un experiment viu d'emancipació social i econòmica. Té dret, doncs, a la solidaritat de les entitats similars i a l'ajut de tots els homes progressius.

Treballs d'impremta de tota mena

Enric Granados, 33, interior BARCELONA

Els nostres lectors no han d'oblidar que aquest número de JUSTICIA SOCIAL ha estat revisat per la censura governativa

Obrers del camp! Llegiu i propagueu

"LA TERRA"

SETMANARI POPULAR

PORTAVEU DE LA "UNIO DE RABASAIRES DE CATALUNYA"

Es publica cada dissabte. 15 Cts.

Redacció i Administració: Carders, 12, 1.ª BARCELONA

Company: Si sentiu les inquietuds que dignifiquen la condició humana dels oprimits, propagueu JUSTICIA SOCIAL periòdic socialista català.

"ACCIÓ COOPERATISTA"

Portaveu de la Federació de Cooperatives de Catalunya

Articles doctrinals sobre cooperació: El moviment cooperatiu a Catalunya i a Espanya; Problemes socials relacionats amb la cooperació.

APAREIX CADA QUINZENA

Suscripció anyal: 4 ptes.

Redacció i Administració: Aurora, 11 bis. - Ciutat

Treballador!

Signes digne de la teva condició humana!

Com a home, t'has de sentir ciutadà i treballar amb el socialisme per l'adveniment d'una societat millor.

Com a productor, t'has d'aplegar dins les organitzacions obreres, i treballar pel millorament immediat dels teus germans.

Què fas pel millorament de la nostra societat? Com contribueixes al manteniment de la premsa socialista i obrerista?

LA PREMSA OBRERA

La Confederación Nacional del Trabajo y la legalidad

Quien nos conoce sabe cual es nuestro criterio de lo legal; sin embargo aceptamos la legalidad porque ella no es un obstáculo insuperable a nuestra expansión. La labor confederal se desenvuelve entre las multitudes proletarias, por eso necesita de la clara luz del día para dirigirse a ellas, para poder reunir las a la faz del mundo y exponer a voz en grito ante todas las conciencias su ideario.

No queremos la ineficaz obra de las tinieblas, la poco amplia labor clandestina; nuestro interés está en actuar claramente, con todas las consecuencias; con toda la legalidad que se nos imponga. Cuando vamos a otro terreno es siempre obligados por quien más interés debiera poner en conservar el aspecto legal, nunca por nuestra iniciativa.

La Confederación está hoy colocada en una situación falsa ante la legalidad. En Cataluña el Comité Regional labora legalmente; los sindicatos confederados de Mata-

ró, San Feliu, Arenys, y de casi todas las localidades catalanas rigense según determina la ley y sin embargo los Sindicatos de Barcelona están fuera de la legalidad; no pueden efectuar cotización alguna ni celebrar juntas, ni abrir centros. En otras regiones de España: Galicia, Asturias... los sindicatos confederados también actúan legalmente; lo mismo las Federaciones Locales que las Confederaciones Regionales.

El Comité Nacional de la Confederación está fuera de la ley.

No tenemos fiscalización alguna, venga de donde venga; nada hemos de ocultar, al contrario, repetimos que estamos interesados en mostrarnos completamente al descubierto aunque así nos expongamos mejor a la represalia de nuestros enemigos. No queremos continuar en la ilegalidad; que los interesados en demostrar que España sigue su marcha normal nos permitan actuar a la luz del día y lo aceptaremos.

Este número ha sido revisado por la Censura Civil

(De «Solidaridad Obrera»)

pujar la rònega escala que conduïa al nou estatge. Amb tot, l'entitat anà creixent i aviat el local devingué petit altra vegada. Per donar solució a un problema de tanta importància, els Consellers de la Tortuga tingueren una reunió de la que en va sortir el plan de comprar un local o bé fer-lo, acordant-se portar l'acord a l'Assemblea, la qual, per unanimitat, va aprovar la determinació dels Consellers. I avui, després de molts de treballs, l'èxit ja és coronatels nostres afanys i la Tortuga que ja està instal·lada en els carrers Infants, 16, Baixa Puigterra i Travessia, en un gran local amb varies seccions, com són ara, forns de pa, magatzems i lloc per elaborar el tocino; tot això en els baixos; seguidament la tenda, que conté: bodega, secció de pa, comestibles, tocineria, carniceria de moltó i de badella, gallineria i una secció de robes. Al segon pis, hi ha instal·lada la Secretaria, un lloc destinat a Escola i pis pel Conserge. En el primer pis, hi ha un espaiós café, i en la part del darrera un magnífic Saló d'actes, que és l'enveja de la ciutat de Manresa. En aquest Saló és on celebrarem avui la inauguració oficial del nostre edifici amb una vetllada cooperativista, en la que hi prendran part elements de la Federació Regional, de Tarragona i d'altres. Feit-hi també unes cantades el Chor de la Unió d'aquesta ciutat. I demà inaugurarem el nostre teatre amb «La Reina jove» de l'immortal Guimerà.

De Girona

Magí Pla

Comentari

Em proposo aquesta setmana i la propinenta donar a conèixer a tothom i en particular a l'obrer d'aquesta ciutat, l'actuació d'un casal social democràtic (de nom) que per vergonya dels obrers conscients existeix a Girona.

Diem que existeix i de nom, perquè la vida d'aquest «Ateneo» que fa prop de 3 anys fou creat, no ha tingut encara cap manifestació ateneística. Nosaltres que creiem que la tasca d'un Ateneo era la d'organitzar conferències, crear una biblioteca ben nodrida de llibres (tal com fa l'«Ateneu de Girona»), ésser, en fi, un lloc on s'hi fes cultura, ens trobem que aquest «Ateneo» (amb el que per un moment varem creure) és una simple tapadora. Ens hem trobat defraudats i el nostre desengany ha sigut més gros quan en lloc de veure-hi una biblioteca, ens hem trobat amb unes taules que els que les toquen s'hi embruten i que la preocupació de les directives d'aquest «Ateneo» no ha estat altra que la de fer-hi agarraos, pilota, etc.

(Continuarà)

— Fa algun temps hi ha establerta en els afores d'aquesta ciutat una fàbrica de productes químics, la «Electro Química Berarguer».

Els senyors propietaris de la fàbrica es veu que es creuen amb el dret de atropellar a tothom i d'atemptar contra la salut de la primera dona que va a rentar al riu Onyar, o criatura que vagi a banyar-s'hi.

Em mou a fer aquestes ratlles el fet de que alguna dona hagi anat a rentar com de costum al riu i hagi tingut que plegar acabant amb les seves mans sagnants, tant més com més temps les ha tingut dintre l'aigua.

Aquesta fàbrica fa desembocar al dit riu tots els residus de fabricació, molts dels quals deuen ésser líquids corrosius, essent una prova d'això el cas que explico i de que la roba que renten, segons la classe, queda cremada desseguida, al mateix temps que moren el peixos que tranquil·lament es passen mentre no s'hi deixen anar els desperdís esmentats.

Havíem observat ja, algú dels efectes que produeix el líquid aquest, però sempre creïem que se'n ocuparia d'un moment a l'altre algú diari local, denunciant-ho públicament a les autoritats corresponents, i com que no sabem a què atribuir aquest silenci, h'ho fem des d'aquestes planes, a qui correspongui, ja que el que actualment succeeix no és més que un atemptat a la salut de tots els que es veuen obligats a tocar l'aigua del riu Onyar.

M. Ros

No estava bé

El dia 2, va inaugurar-se el «Far dels Morts», a la illa de Lovette, ossari dedicat a la memòria dels 20.000 soldats que van morir a la cota 119 i als Camps de Careny, Souchez Neuville, Arras, Vimy, Lens i Saint Vast».

El senyor Painlevé, en el seu discurs digué: La justícia no és incompatible amb la força, ni la generositat amb la clarividència. El bisbe d'Arras, la ciutat màrtir, ha volgut que damunt el Far dels Morts fossin gravades aquestes paraules: «Pobles, estiguen units; homes, sigueu humans». Perquè seria massa horrosos, efectivament, que aquest immens ossari servís per a fer una crida a noves matances.

Després del seu discurs el senyor Painlevé ha encès la llum del Far que ha d'il·luminar des d'ara les 20.000 creus exteses a la plana de Lovette, al voltant del monument funeràri.

Quan el far il·luminà la planúria ressonaren les notes de «La Marsellesa».—Havés. No concorden pas, certament, el formós i just pensament del bisbe de Arras: «Pobles, estiguen units; homes, sigueu humans» amb les notes de l'himne nacional francès «La Marsellesa». No es aquest cant el que tenia de vibrar per damunt de les tombes de la guerra. Les notes d'un himne que tan vibraran damunt d'un cementiri, com dins de les fàbriques i mines, com al mig de la mar o del camp. Un himne de germanor i de pau que arriba al fons del cor dels homes de totes les pàtries de l'Univers. Aquest himne d'amor que tot el món l'entén per que és fet per a tothom i es, el que havia d'haver ressonat damunt del bosc de creus, sola de les quals ja ven sepultades les víctimes de les lluites capitalistes. «L'Internacional», el més humà de tots els himnes, que el poden cantar francesos, alemanys, catalans espanyols, turcs, armenis, anglesos, irlandesos, perquè els que de debò el canten i senten, són contraris a totes les injustícies i crudeltats de la terra, fins aquelles que s'han fet en mal hora en nom d'una pàtria i aquesta pàtria, és la seva. Els internacionalistes no els sab pas greu de combatre els torts que els homes del seu país fan als seus germans d'altres països. Quan serà, companys de totes les pàtries, que oblidant prejudicis, tradicions i odís de raça i frontera, mesquineses humanes, totes les pàtries seràn lliures i passant si convé per damunt dels anacronics valors de l'història, enllaçats amb un abraç de germanor podrem cantar tots alhora:

La guerra pel dret es vençuda s'acosta el bell temps de la pau

Per ajudar al company "Roc Guinari"

R. B., 2 ptes.; F. V., 4 ptes.; M. E., 4 ptes.; J. C., 2 ptes.; F. B., 4 ptes.; M. R., 4 ptes.; R. C., 2 ptes. i J. C., 2 ptes.

Total, 24 ptes.

Preguem als nostres amics facin el possible per seguir ajudant als companys empresonats.

Si els companys que han nodrit fins avui les nostres llistes, no poden prosseguir llur col·laboració directa, tenen el deure moral de recaptar nous donatius entre llurs camarades de taller, d'oficina o d'esbarjo.

Hem de veure amb molt de sentiment la minva dels donatius, com traduït una fatiga que no es pot justificar.

Es un error de creure que la violència es pot acabar sense la violència.

G. K. CHESTERTON

Per a ajudar a JUSTICIA SOCIAL

53.^a llista de quantitat rebudes

Ciutat.—I. A. 5 ptes.; L. S., 2 ptes. Falses.—J. S., 6 ptes.

Total, 13 ptes.

A tots el nostre agrament.

Advertim als corresponents i suscriptors de JUSTICIA SOCIAL que en lloc de les acotumades lletres de canvi els seràn presentats simples rebuts per el cobrament de les liquidacions.

"Company!"

per Màxim Gorki

PREU: 10 cèntims

Demaneu aquest interessant fullat a l'administració de JUSTICIA SOCIAL.

Preguem als nostres suscriptors per trimestres se serveixin renovar llur suscripció.

Justicia Social

SETMANARI SOCIALISTA

2.ª època

CIÈNCIES - LITERATURA - ARTS

REDACCIÓ:

Carrer de Guardia, 14, pral. - BARCELONA

ADMINISTRACIÓ:

Marçal Rodia, Creu Vermella, 23. - REUS

REDACTORS I COL·LABORADORS.

Gabriel Alomar - Serra i Moret
Josep Comaposada - Alfons Maseras - Dr. Agudé Miró - Cristòfor de Domènec - J. Carner Ribalta - J. Llorens i Artigas
Dr. E. Mira - J. de C. Serra Rafols
Dr. Joaquim Xirau - Francesc X. Casals - "Apa" - Rosend Llates
Dr. Muntanya - Francesc Viladomat - Sara Llorens - Manuel Galés
"Galdric" - Marius Vidal - Ferrán Culto - B. Farré - Josep Ricart i Sala - Manuel Escorza - Dr. J. Estadella Arnó - J. Recasens i Mercadé - Rafael Campalans - Francesc Gandia - Dr. Josep Amorós
Emili Saleta - "Shum" - F. Cafadas - Josep M. de Sucre - J. Roure i Torrent - Manuel Alcántara i Gusart - Dr. Cosme Rofes - Ignasi Iglesias - Roc Guinari - Puig Puigades - Joan Fronsós - Balagué Baró - R. Rafols Camí - Jaime Cardús - J. Durán i Guardia - Joan Forment.

REDACTORS-CORRESPONSALS

Albert Schaeberger - Rafael Ramis, França
Joan Comorera - Argentina Carola Góteres - Xile
René Lyr - Bèlgica
Roberto Marvasi - Itàlia
Dr. Andrés Ovejero - Madrid

PREUS D'ABONAMENT:

Catalunya i Províncies:

Trimestre, 250 ptes. - Mig any, 450 ptes. - Un any, 8 ptes.

Estranger:

Mig any, 575 ptes. - Un any, 1050 ptes.

JUSTICIA SOCIAL és l'únic periòdic socialista que es publica a Catalunya. Teniu el deure d'ajudar-lo.

SUSCRIVIU-VOS-HO

personalment a la redacció o a l'administració, o bé trametent l'import de l'abonament a l'administrador, amb segells de correu, gir postal, etc.

Preguem als suscriptors residents a l'estranger els posin al corret amb aquesta Administració. Altrament ns veurem obligats a suspendre'ls la trames del periòdic.

No servirem ca suscripció que no ingui acompanyada el seu import.

Correspondència administrativa

Cornellà de Llobregat - J. D. I. C.
—Rebudes, en efectes 4 ptes. que indica. Van per correu fulteta.
Calella. - J. T. - Rebudes 15 ptes. a compte de paquí

TIP. JUSTICIAL - REUS